

Pfv.IV.21.523/2013/9.szám

A Kúria a dr. Bízik Zsófia pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Payrich András ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű és III. rendű alperesek ellen személyiségi jog megsértése miatt, kijelölés folytán a Fejér Megyei Bíróság előtt 27.P.21.534/2010. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.509/2012/9. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 52. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás szerint a peres felek testvérek, közöttük a kapcsolat évekkel ezelőtt megromlott. A felperesnél terebélyes paranoid üldöztetési téves eszmék alakultak ki, perlekedési dominanciával. Ezen állapota következtében a felperes az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége a peres ügyek vonatkozásában tartósan, nagy mértékben csökkent, ezért őt a Pásztói Városi Bíróság 2008. szeptember 24-én kelt P.20.125/2007/76. számú ítéletével cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezte a peres eljárások indítása és vitele ügycsoportban. Az elsőfokú bíróság ítéletét a Nógrád Megyei Bíróság 3.Pf.21.131/2008/8. számú ítéletével helybenhagyta.

A felperesnek .. kötött házasságából 1996. június 15-én .. utónevű gyermeke született, akit a szülők közösen neveltek. A szülők kapcsolatában különböző problémák jelentkeztek, ezért a gyermekkel foglalkozott a .. is. Ezt követően a házastársak kapcsolata

megromlott, a házasságot felbontották, a gyermeket az anyánál helyezték el, de az anya és a gyermek is továbbra is a felperessel élt közös háztartásban. A .. 2003 tavaszától ismét nyilvántartásba vette a gyermeket, a családdal folyamatos kapcsolatot tartott. A család a .. együttműködik, a gyermeket közösen nevelik a szülők.

2008. októberében az alperesek szerettek volna beszélni a felperessel, a közöttük lévő örökösödési vita megoldásáról. A felperes ez elől elzárkózott és álláspontjának közvetítésével a kiskorú gyermeket bízta meg. Az I.r. alperes a gyermekkel való beszélgetéskor úgy találta, hogy a kislány zavart, ijedt és láthatóan szorong. Ezért .. Önkormányzat Jegyzőjénél, mint elsőfokú gyámhatóságnál eljárást kezdeményezett a kiskorú .. védelembe vétele iránt. Az eljárást a hatvani gyámhatóság kizárása folytán .. város jegyzője, mint elsőfokú hatóság folytatta le és 2009. január 19-én kelt 281-2/2009-F-14. számú határozatával bizonyítási eljárás lefolytatását követően a kérelmet elutasította.

Ezen határozat ellen az I.r. alperes fellebbezéssel élt, arra hivatkozással, hogy a felperes személyisége folytán a gyermek veszélyeztetett környezetben él, a felperes a gyermeket mindenkitől elzárja, igyekszik a családjától és környezetétől elidegeníteni. A fellebbezést az Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatósági Hivatal Szociális és Gyámhivatala folytatta le és H-GA/63-5/2009. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az eljáró gyámhatóságok arra a következtetésre jutottak, hogy a család és a hozzátartozók közötti problémák, konfliktusok nem hatnak a gyermek nevelésére olyan mértékben, hogy a szülők veszélyeztetnék a gyermek egészséges testi, szellemi és értelmi fejlődését.

Az I.r. alperes részéről a kérdéses eljárás kezdeményezése a II. és III.r. alperesekkel történő egyeztetés után történt.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I.-II.-III.r. alperesek megsértették személyhez fűződő jogait, becsületét, emberi méltóságát és jóhírnevét akkor, amikor az I.r. alperes a II.-III.r. alperesekkel egyetértésben a kiskorú gyermek gondozásba vételét kezdeményezték az elsőfokú gyámhatóságnál. A felperes álláspontja szerint, annak ellenére, hogy a kérelmet elutasították, az alperesek nyilatkozata alkalmas volt arra, hogy a felperes jóhírneve, becsülete és emberi méltósága sérüljön. Előadta azt is, hogy az eljárásról többen tudomást szereztek és ez alkalmas volt arra, hogy a felperest mások előtt lejárássák. A felperes a megállapításon túlmenően kérte az alperesek eltiltását a további jogsértéstől, valamint kérte őket arra kötelezni, hogy elégtétel adásaként a Heves Megyei Hírlapban hirdetéssel közzétett nyilatkozatban kérjenek bocsánatot, továbbá kérte kötelezni az alpereseket személyenként 100.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére.

Az alperesek valamennyien a kereset elutasítását kérték. Előadták, hogy a felperessel személyes kapcsolatuk végleg akkor romlott meg, amikor az házastársától elvált és a testvérek a bontóperben a feleség mellé álltak, mert úgy ítélték meg, hogy a közös gyermek nála nagyobb biztonságban van. Az alperesek előadták, hogy tudomással bírtak arról, hogy bár a bíróság az anyánál helyezte el a gyermeket, a felperes ténylegesen a gyermeket nem adta ki. Ismeretük volt arról, hogy a felperesnek a külvilággal és környezetével ellentmondásos viszonya van és személyesen azt tapasztalták, hogy a gyermek a találkozások esetén riadtan viselkedik. Mindebből arra a következtetésre jutottak, hogy a felperes a környezet, a rokonok ellen neveli a gyermeket és ez veszélyezteti a gyermek érdekeit, ezért fordultak a gyámhivatalhoz. Az alperesek úgy ítélték meg, hogy közvetlen hozzátartozóként ehhez nemcsak joguk volt, hanem egyben kötelességüket teljesítették.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének díját teljes egészében a felperes viseli. Az elsőfokú bíróság ítélete megállapította: a helyi gyermekjóléti szolgálat a felperes gyermekének fejlődését hosszú évek óta figyelemmel kíséri, a felperes személyiségében fellelhető problémákról hivatalos tudomással bír. Ugyanez a helyzet a gyermeket kezelő pszichológussal, illetve a gyermek osztályfőnökével is. Az elsőfokú ítélet szerint önmagában az a körülmény, hogy a hozzátartozók a gyermek fejlődéséért való aggodalmukban az erre hivatott szervezetnél eljárást kezdeményeznek, személyiségi jogsértést nem alapoz meg, vizsgálni szükséges a lépés indokát és célját is. Az elsőfokú bíróság osztotta az alperesek azon álláspontját, hogy a hozzátartozóknak, amennyiben olyan körülményről szereznek tudomást, amely egy kiskorú gyermek fejlődését veszélyeztetné, a szükségesnek mutató lépéseket meg kell tenniük. Az alpereseknek arról volt tudomása, hogy a gyermeket a felperes bevonja a családi problémákba, a különböző személyekkel és szervekkel kapcsolatos vitákba, ezért úgy ítélték meg, hogy ez nem szolgálja a gyermek érdekét. Bejelentésükkel az intézkedésre hivatott szervnél jelentkeztek, azt széles körben nem propagálták, nem híresztelték. Minderre figyelemmel az elsőfokú bíróság személyiségi jogsértést nem talált megállapíthatónak, ezért a felperes keresetét jogalap hiányában elutasította.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a határozatot annyiban változtatta meg, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd munkadíját a Magyar Állam viseli. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a felpereseknek 15.000 forint + áfa fellebbezési költséget. Megállapította, hogy a le nem rótt fellebbezési illetéket, valamint a felperes pártfogó ügyvédi képviseletét ellátó

iroda fellebbezési költségét teljes egészében az állam viseli. A jogerős ítélet megállapította: a felperes alapvetően az I.r. alperes magatartását kifogásolta abban a tekintetben, hogy a felperes kiskorú gyermekének gondozásba vételét kezdeményezte, majd kiterjesztette keresetét a II.-III.r. alperesekre azzal, hogy a megindított közigazgatási eljárásban azonos módon nyilatkoztak. A jogerős ítélet indokolása megállapította: az adott eljárásban félként kizárólag az I.r. alperes szerepelt, képviseleti meghatalmazása a II.-III.r. alperesektől nem volt. Az iratok között az eljárást kezdeményező írásbeli beadvány maga nem volt feltalálható, így csak az I.r. alperesnek az eljárás lefolytatását kérő, megerősítő nyilatkozata volt figyelembe vehető. A jogerős ítélet tényként állapította meg azt, hogy az alperesek kifogásolt nyilatkozatai tartalmukban és megfogalmazásukban sem voltak olyanok, amelyek a felperes személyét alaptalanul becsmérelték vagy sértették volna. Önmagában az a körülmény, hogy valamennyien érintették a felperes személyiségében meglévő problémákat, nem sértette meg a felperes személyiségi jogait, tekintettel arra, hogy tényként volt megállapítható, hogy a felperes túlzott perlekedési hajlamával kapcsolatosan cselekvőképességet korlátozó gondnokság hatálya alatt áll, amely tényről az eljáró bíróságoknak más eljárások folytán is hivatalos tudomásuk volt. A jogerős ítélet megállapítása értelmében az alperesek nyilatkozataikban a felperes és gyermekének viszonyát tényyszerűen közelítették meg, a viszonnal hasonlóan foglalkozott az államigazgatási eljárásban beszerzett osztályfőnöki vélemény, illetve pszichológiai szakvélemény is. Mindezek alapján a jogerős ítélet megállapította: az alperesek a tényektől egyáltalán nem rugaszkodtak el, azok józan értékelésével tartották szükségesnek az eljárás kezdeményezését (I.r. alperes), illetőleg az eljárás kezdeményezésének támogatását (II.-III.r. alperesek).

A jogerős ítélet kiemelte: egységes a joggyakorlat abban, hogy ha valamely jogalanynak a jogszabály lehetőséget ad bizonyos eljárás megindítására, akkor kizárólag az eljárás megindítása miatt, függetlenül annak eredményétől, személyiségi jogi per az eljárást kezdeményezővel szemben alappal nem indítható. Az alperesek nem tettek teljesen alaptalan nyilatkozatokat és megfogalmazásaiban sem alkalmaztak a felperes személyére nézve indokolatlanul bántó és sértő kifejezéseket.

A másodfokú bíróság rögzítette: a másodfokú eljárás során az eljáró tanács tagjaival szemben a felperes elfogultság miatti kizárási kérelmet terjesztett elő. Ez a Pp. 19. § (1) bekezdése alapján nem zárta ki a másodfokú tanács tagjainak eljárását és a határozat meghozatalát sem.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő - pártfogó ügyvédjének közreműködésével - felülvizsgálati kérelmet. Ebben

kérte a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását azzal, hogy az elsőfokú bíróságon új eljáró bíró kerüljön kijelölésre. Kérte annak előírását az új eljárás vonatkozásában, hogy kerüljön sor a felperes személyes meghallgatására és a felperes által felajánlott bizonyítás teljes körű lefolytatására. A felperes kérelemben foglalt álláspontja szerint az eljáró bíróságok a tényállást hiányosan és tévesen állapították meg, továbbá mindebből okszerűtlen jogi következtetéseket vontak le, ez vezetett a felperes keresetének jogszabálysértő elutasítására. A felperes kifogásolta az általa előterjesztett bizonyítási indítványok teljesítésének elmulasztását, továbbá azt is, hogy az eljáró bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek sem. A felperes szerint mindenképpen szükséges lett volna az ő személyes meghallgatása, továbbá a gyermek osztályfőnökének, a .. vezetőjének, munkatársainak, a gyermek édesanyjának, továbbá más személyeknek is a meghallgatására. A kérelem szerint az általa meghallgatni kért tanúk igazolni tudták volna azt a körülményt, hogy az alperesek nem szűk családi körben követtek el jogsértéseket, hanem nagy nyilvánosság előtt, hivatalos eljárásban tették azt. A felperes szerint a tényállás felderítetlen maradt, a bizonyítási indítványok elutasítását az eljáró bíróságok nem indokolták.

Az I.-II.-III.r. alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés szerint a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A Pp. 221. § (1) bekezdése értelmében az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak. A 76. § értelmében a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, a lelkiismereti szabadság sérelme és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése. A Ptk. 78. § (1) bekezdése alapján a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés értelmében a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényről állít, híresztel vagy való tényről hamis színben tüntet fel.

Az eljáró bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével hozták meg a határozatukat. A következetes bírói gyakorlat értelmében a felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, azaz a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg. (BH 1999.44. jogeset) A Kúria a jelen esetben ilyen körülményt nem észlelt. Helytállóan állapította meg a jogerős ítélet azt, hogy a következetes és egyértelmű bírói gyakorlat szerint, ha valaki jogosultsággal rendelkezik egy eljárás kezdeményezésére, akkor önmagában a kezdeményezés megtétele nem sért személyhez fűződő jogot akkor sem, ha a megindított eljárás nem vezet az érintett személy elmarasztalására, jelen esetben a felperes szülői felügyeleti jogának korlátozására. A személyiségi jog megsértése csak akkor lenne megállapítható, ha akár az eljárást kezdeményező beadványban, akár az eljárás során tett nyilatkozatban bármely alperes a felperes személyiségi jogait sértő, kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, sértő, megalázó nyilatkozatot tett volna, ilyen azonban a jelen esetben nem történt. Az alperesek az adott eljárás keretei között maradtak, nem használtak a felperes személyét érintő becsmérő kifejezéseket. A következetes bírói gyakorlat szerint az sem sért személyhez fűződő jogot, ha valakivel szemben büntetőeljárást kezdeményeznek és az nem vezet az érintett személy elmarasztalására (BH 2002.223. jogeset). Nyilvánvaló, hogy ehhez képest egy gyámhatósági eljárás kezdeményezését is hasonlóképpen kell megítélni. Nem merült fel objektív adat, tény, körülmény, amely azt igazolta volna, hogy az alperesek az intézkedésre jogosult gyámhatóságon kívül az ügyben illetéktelen személyhez vagy szervezethez fordultak volna. A tanúként meghallgatott .. az egészről saját előadása szerint a felperestől szerzett tudomást. Az eljáró bíróságok okszerűen mellőzték a gyermek osztályfőnökének, illetve a családsegítő szolgálat vezetőjének, valamint a felperes feleségének tanúkénti meghallgatását. A felperes feleségétől a közvetlen családi kapcsolatra is figyelemmel érdektelen tanúvallomás nem volt várható. A gyermekpszichológus vagy a családsegítő szolgálat

vezetője a kialakult helyzetről hivatalból informált volt, miként az is szükségszerű volt, hogy a konkrét eljárás során az eljáró hatóság az ő véleményüket kikérje. Valamennyien olyan személyek, akiket az ügyben titoktartási kötelezettség terhel és nem merült fel adat arra nézve, hogy rajtuk kívül az ügyről bárki tudomást szerzett volna és ez a felperes által kezdeményezett bizonyítási eljárás lefolytatásától sem volt várható. Azért is okszerűen mellőzték a bíróságok a felperes által felajánlott bizonyítást, mert az alapvetően az esetleges jogkövetkezményekre vonatkozhatott volna, de a korábbiak szerint az eljáró bíróságok helyesen ítélték meg azt, hogy a kereset jogalapja már eleve hiányzott. Miután az alperesek nem voltak elzárva az adott eljárás kezdeményezésétől, továbbá az eljárás kezdeményezése önmagában jogsértést nem okozott, valamint az alperesek kifejezőmódjukban sem alkalmaztak jogsértő kitételeket, a felperes által indítványozott tanúbizonyítás mellőzése megalapozott volt.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A pernyertes alperesek oldalán perköltség nem merült fel, ezért erről a Kúriának nem kellett rendelkeznie. A felperes költségmentessége folytán a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli, miként a felperes pártfogó ügyvédjének költségét is.

Budapest, 2014. április 9.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

AM

írnok